

Till Sverige för 50 år sedan som krigsbarn

Den här artikeln handlar om tre syskon, som kom till Sverige i oktober 1941 till en liten ort, Västerfärnebo, nära Västerås.

»Den 23 oktober. Onni kom till oss«, så har Edit Bäckman skrivit i en almanacka för 1941. Onni var en liten 4-årig pojke från Finland. Onni och hans två syskon har i dagarna firat 50-årsjubileum i Sverige.

I en ortstidning från september 1941 kunde man läsa ett upprop från organisationen »Rädda Barnen« att ta emot finska barn:

»Sverige skall i vinter taga hand om ett tusental finska barn i åldern 2–7 år. Hur många av dessa småtingar kunna få ett tillfälligt fosterhem i Västmanland?»

Tre familjer i Västerfärnebo förklarade sig villiga att ta var sitt barn. Det var en bonde och hans fru, en ogift kvinna som var telefonist, samt en lärarinna och hennes man.

De tre barnen Helvi 9 år, Karlo 7 och Onni 4 år lämnades i Finland med båt från Åbo, tillsammans med 500 andra barn. I Finland var det krig. De här tre syskonen hade varit med om en flykt vid jultiden 1939 då hela familjen tvingades fly med släda och häst undan de ryska trupperna i Karelen. De minns hur ryska flygplan flog över vägen och att finskt luftvärnsartilleri besköts planen.

Familjen fick ett nytt hem i mellersta Finland.

Det var därifrån de evakuerades till Sverige

1941.

Lärarinnan i Västerfärnebo mötte barnen vid närmaste järnvägsstation med taxibil. Hon skulle ta hand om Helvi. Då bilen kom till bondefamiljen lämnades Onni, där och bilen fortsatte till telefonisten, där Karlo skulle bo och slutligen till lärarinnan med Helvi.

Alla tre minns hur förtryvlat Onni var, han var ju bara 4 år. Han berättar själv: — Jag minns att jag skrek och att jag sprang efter bilen. En man sprang ikapp mig, och föll omkull över mig. Så drogs jag motvilligt tillbaka. Jag sparkade och slogs och då Edit Bäckman, min blivande fostermor, lyfte upp mig, så bet jag henne.

Då Onni slutligen kom i

säng den kvällen fortsatte han att skrika och gråta. Och hann ropade oavbrutet: JANOTTA, vilket betyder törstig på finska, men man förstod ju inte vad han sade.

— Till slut fick jag iallafall vatten och då somnade jag. De följande veckorna var Onni stum, men han minns att hann brukade dansa.

— Den första mening

Karlo håller upp vantar och jacka som han hade på sig i oktober 1941.

— Det var en faster till oss som sydde jackorna, minns syster Helvi

jag sa på svenska var »nur räcker det«. Han hade hört de vuxna säga det många gånger.

Samtliga de här syskonen bor alltså kvar i Sverige. Bröderna Onni och Karlo blev adopterade av sina fosterföräldrar. Helvi for tillbaka till Finland då hon var 16 år, men återvände efter ett par år till Sverige.

De håller kontakten med sina biologiska syskon i Finland, sammanlagt är de tio.

— Vit har fått det bra här, säger Onni, alla tre är gifta och har familjer med båda barn och barnbarn.

Arne Antonsson

Syskontriöen med väskorna de hade med från Finland för 50 år sedan. Från vänster, Karlo Bergqvist, Helvi Bäckman och Onni Bäckman